

Víctima: Francisco Cabello Jurado
Autoria: família Cabello-Arteaga

Palma, agost de 2021

Moltes vegades, en les reunions de cosins i cosines que fèiem per parlar i recuperar la memòria del nostre padrí Francisco, ens demanàvem com podríem expressar aquells primers anys en els quals vàrem començar a detectar en les nostres famílies una conducta diferent en tot allò relacionat amb la guerra i el nostre padrí Francisco.

La paraula que millor la descriu és *silenci*.

Aquest silenci, que es transformà en col·legis religiosos, en cànctics de *Cara al Sol* a primera hora del matí, disciplina i bones notes en l'assignatura de Formación del Espíritu Nacional.

Jo, i supòs que molts de nosaltres, no enteníem res; tampoc demanàvem, ja que el nostre interès era el futbol, anar al cinema amb els amics i companys de classe, etc.

Passaven els anys i la nostra padrina Salud, viuda del nostre padrí Francisco, era allà, ajudant les nostres mares amb els nets, sempre en silenci; no record haver-li demanat mai pel seu marit, el meu padrí. S'alegrava a les festes, quan prenia una copeta de *fino* o mançanilla, i record molt bé que per Nadal sempre comprava una botella de Tío Pepe per celebrar les festes, o també, per recordar com era d'aficionat el meu padrí a prendre mançanilla.

Amb els anys, a més de la paraula *silenci*, crec que podem afegir-hi la de *por*. No vull oblidar-me de la tia Dolores, germana del meu padrí Francisco, que també va patir la mort del seu marit, José, que per a mi reflectia en el seu rostre tot el dolor d'aquells terribles anys.

Una vegada passats els anys 60, hi va haver un lleuger canvi: els germans, els nostres pares, parlaven una mica més del nostre padrí, i més encara passats els anys 70; semblava lògic, després de la mort del dictador i dels canvis polítics que s'albiraven. Les reunions de cosins han continuat, i segur que aviat continuaran amb un lema principal: homenatjar els nostres padrins i pares.

Per desgràcia, han passat 85 anys des de l'inici de la guerra, 40 de dictadura i 45 de democràcia, i continuam ancorats en el passat en tot el que fa referència a les víctimes de la dictadura.

No vàrem poder conèixer el nostre padrí Francisco, però ens va deixar aquest «gen» que els nostres pares i mares ens han transmès, i això sí que no ens ho poden llevar.

Finalment, volem fer arribar alguns paràgrafs de les cartes que enviava a la seva esposa, Salud Arteaga i als seus fills durant la seva reclusió al castell de Bellver, des del final de juliol de 1936 fins al 4 de gener de 1937, dia en què, en teoria, va ser posat en llibertat, sense que des d'aquesta data s'hagi tornat a tenir notícies sobre on para.

30 de juliol de 1936

No os preocupéis por mí pues estoy bien y, como yo no he hecho nada punible, nada malo me pueden hacer.

20 de desembre de 1936

Siento que este año no podamos compartir la alegría de los años anteriores pero qué hemos de hacerle, la vida se compone de bien y mal, de alegrías y pesares, y quién puede saber si los dolores de hoy han de dar paso a una nueva vida más alegre y sobre todo más justa y equitativa que la anterior.

Un record molt especial a la nostra cosina Dolores, *Marilín*, pionera en els treballs de recerca i relació amb historiadors i la memòria històrica, que va morir fa uns anys.

Família Cabello-Arteaga